Rasa u Brazilu, deo drugi

R. Ventureli

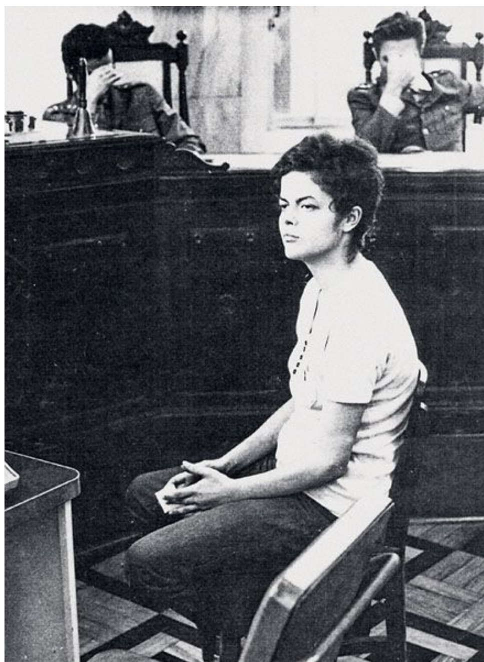

Kompleksna dinamika rase u Brazilu danas

Prvi deo je opisao istoriju migracija u Brazil, i društvene i političke struje koje su dovele do današnje rasno-mešane populacije. Ovaj završni deo opisuje komplikovanu prirodu rasnih odnosa u Brazilu danas.

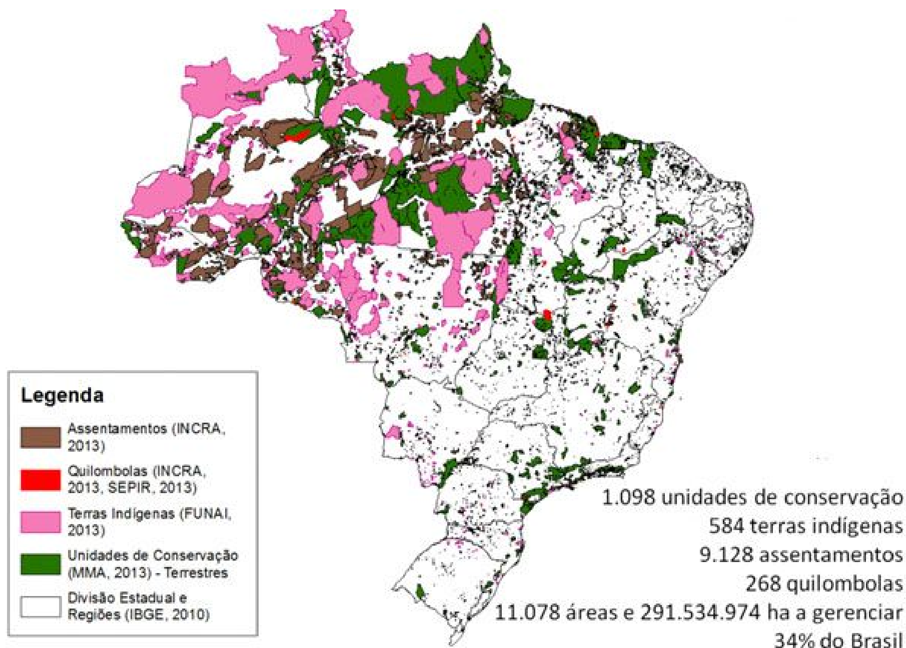
Današnji Brazil

Kada su sivili zadobili moć 1985. godine, samo je Levica bila dovoljno dobro organizovana da iskoristi rasprostranjeno nezadovoljstvo sa pro-američkim stavom koji je posedovao vojni režim. Rezultat je bio gotovo hegemonična moć Levice, koju je simbolizovala trenutna predsednica, Dilma Rusev, koja je predvodila terorističku organizaciju koja se borila protiv vojske.

Levica je polako napustila marksizam i sada većim delom oponaša demoratsku stranku SAD-a, sa svojom širokom koalicijom „manjina“, promocijom „diverziteta“, i sumnjom usmerenom ka heteroseksualnim, belim muškarcima. Ono što vidimo danas slično je Radničkoj partiji nakon Tonija Blera u Britaniji i drugde u Evropi. Uprkos instinktivno konzervativnom elektoratu, progresivna Levica uspeva da dominira među klasom intelektualaca i političara u Brazilu.

Vraćanje vlasti narodu vodilo je formiranju novog ustava 1988. koji je odobrio zvaničnu zaštitu indijanskim rezervatima i quilombos-ima. Mnoge od tih oblasti su bogate mineralima, i to je vodilo čestim borbama sa strancima tokom vremena. Vlada je takođe uvela „afirmaciju“ za crnce, mulate, i Indijance (ali ne i za Azijate) u državnim univerzitetima i, od skorije, u državnim firmama. Rasa, koja se smanjila kao sporno pitanje od kraja polise ’izbeljivanja Brazila’, je ponovo postala problem. Crnci, koji su tiho prihvatili potčinjeni status, sada su postali mnogo zahtevniji. Mnogi tipovi rezervata zahvataju 34% zemlje u Brazilu.

Braon: zemlja oduzeta od neproduktivnih vlasnika i data siromašnima u okviru agrarne reforme.
Crveno: kvilombosi (*quilombos-i*).
Roze: Indijanski rezervati.
Zeleno: Šume i rezerve džungle.

Metamorfoza u rasnim odnosima

U protekle tri decenije, procenti rasnog identiteta Brazilijanaca (prema sopstvenom izjašnjavanju) su se menjali na sledeći način:

	Belci	Braon/multirasni	Crnci	Azijati	Ugroženi	Neizjašnjeni
1980	54,23	38,85	5,92	0,56	-	0,44
1991	51,56	42,45	5,00	0,43	0,20	0,36
2000	53,74	38,45	6,21	0,45	0,43	0,71
2010	47,73	43,13	7,61	1,09	0,43	0,00

S obzirom da je bilo jako malo migracije, promene u procentima su uglavnom odraz percepcije toga ko je beo, što je promenljivo, i ima jako malo sa biologijom. Dva faktora odlučuju ko je smatran belim, društvena klasa i region.

Na severoistoku, gde ima mnogo crnaca i tamnokožnih mulata, većina mulata srednje klase i svetlije puti sebe smatra belcima. Stoga, na severoistoku, prosečna „bela" osoba ima otprilike 76% evropskih gena. Na jugu, kod prosečne osobe koja se samo-izjašnjava kao bela, ta brojka se približava 90%, i svako sa tamnom kosom i tamnim očima je sumnjiv. Stoga, osoba sebe smatra belom na severoistoku može sebe smatrati mulatom na jugu.

Imućnost može 'podariti' belinu. Imajući to u vidu, obe osobe sa slike dole sebe smatraju belima. Fudbaler Ronaldo Luis nazario de Lima je sa severa, i Žizel Bundšen je sa juga Brazila.

U anketi 2000. godine, od ljudi koji su sebe u *Riu de eneiru* nazivali belima, samo je 48% njih tvrdilo da ima čiste evropske gene. Ostali su priznali da imaju upliv belačkih, crnačkih i/ili indijanskih gena.

Nije čudno da ljudi mešane rase promene svoje samodeklarisanje po pitanju rase tokom svojih života, posebno onda kada im se status u društvu promeni. U veoma retkim slučajevima u kojima crna ili većinski crna osoba uspe da se uzdigne do srednje klase ili čak i više, popularno objašnjenje je da je to „crna osoba sa belom dušom."

U Brazilu, samoproklamovani belci, uključujući i mulate svetle puti, drže gotovo svu političku i ekonomsku moć. U srednjoj i višoj klasi, belci mogu biti otvoreno protiv kohabitacije ili braka između rasnih grupa, ali bogati, mulat svetle puti može biti prihvatljiv, pogotovo van juga.

Belci koji su siromašni i niže klase umeju da budu 'slepi na rasu' i da ponekada kažu da rasa ne postoji, ali mnoge manje skinhed i „*white power*" grupe dolaze iz niže klase. Imaju sopstvene bendove, koncerte, proteste, i sajtove, i često se tuku sa „black power" i anarhističkim uličnim bandama. Ironično, primetan broj očito mešanih ljudi biva primljen u „*white power grupe.*"

Demonstracija skinheda u Sao Paolu, Brazil

Najpromenljivija rasna grupa su oni koji sebe nazivaju ’braon’ ili ’multirasnim’. Većina njih poseduje neku mešavinu belaca, crnaca i Indijanaca. Njihov udeo u populaciji se naveliko menja, jer mogu svoje deklarisanje promeniti nekoliko puta u životu. Za veliki broj njih, poslednje što žele da budu viđeni kao, jeste crni. Neko sa većinski crnim roditeljima ali sa svetlijom puti sebe može nazivati „brunet“ ili „maslinastim“ (termin se odnosi na kožu), „sa tenom“ ili čak belim. Mnogi multirasni ljudi poistovećuju crnilo sa neuspehom i zločinom. Ukoliko je mulat iskušavan da uradi nešto loše, on može reći „jesam crn, ali nisam toliko crn.“

Iako je želja za tim da budu beli, bila odvajkada prisutna u istoriji Brazila, promena je možda na vidiku. Uz blagoslov vlade, pokreti koji veličaju crnu kulturu počeli su da se pojavljuju krajem devedesetih, i politika identiteta je postala glavna strategija Levice. Vlada daje novac neprofitnim organizacijama koje promovišu crnački ponos, čak i muzičkim grupama kao što je *Raça Negra* (Crna rasa). Ove grupe govore mulatima i većinskim crncima da „budu verni svojim korenima.“ Postoji časopis sa nazivom *Raça*(rasa), koji promoviše crnačku kulturu i dostignuća, i pokušava da ohrabri mulate da sebe smatraju crncima. Većina onih koji pišu za taj časopis su ili mešanci, ili beli.

Kao deo cilja da mulate učine ponosnim na svoje crnačke korene, škole su počele da prate američki princip demonizovanja Evropljana kao nasledno imperijalističkih, i vrednovanjem čak i najtrivijalnijih

crnačkih dostignuća. Neke od tih škola predaju da su Egipćani bili crni. Preferiranje crnaca u državnim unvierzitetima i državnim poslovima je izazvalo bes među belcima, ali je isto tako tvrditi da je neko crn učinilo atraktivnim.
Tipični primer afirmacije, prethodni predsednik Luiz Inacio da Silva odredio je sudiju Žoakima Barbosu kao prvog crnog sudiju Višeg suda. Ništa manje, crnački uticaj i moć u društvu ostaju minimalni, i pokret koji želi da učini da se belci osećaju krivim je imao malo učinka.

oakim Barbosa

I dalje, mnogi mulati sebe nazivaju crnima. S obzirom da je broj čistih crnaca u Brazilu, van quilombos-a, jako mali, promena mentaliteta objašnjava iznenadni porast u procentima crnaca i mulata i smanjenju belaca između cenzusa 2000. i 2010. godine.

Azijati su poseban slučaj. Prema cenzusu iz 2010. oni čine tek 1% populacije, i van *Sao Paola* i *Parana* država su gotovo nevidljivi. Velika većina je iz Japana, ali ima i nekoliko Kineza i Korejanaca. Oni su doživljavani kao večiti autsajderi, bez obzira na to koliko su generacija bili u Brazilu, i imaju običaj da se drže svojih zajednica. Ostatak populacije naziva sve Azijate „Džeps".
Uprkos svom uskogrudom* stavu, rani japanski imigranti su bili većinom muškarci, i bili su primorani da se mešaju sa ostalim rasama. Do treće i četvrte generacije, 42 i 61% je bio izmešan. Oni sa imalo azijatskog traga u izgledu su i dalje viđeni kao „Džeps-i" sa time da nisu u potpunosti deo brazilskih, a ne čistih japanskih zajednica.

1989. godine, japanska vlada je pokušala da pomogne opadajućoj populaciji tako što je ohrabrivala Brazilijance japanskog porekla, uključujući i imigrante iz treće generacije, da se vrate u Japan. Više od 300 000 se vratilo nazad. „Brazilski Japanci", pogotovo druga i treća generacija mešanih Japanaca, se nisu trudili da nauče jezik, nisu se asimilirali, uspostavili su getoe, bili su nikakvi radnici, i počili su dosta zločina. Brakovi između „brazilskih Japanaca" i etničkih Japanca su bili minimalni.

Japanski prodavci su puštali posebnu muziku kada bi Brazilijanci ulazili u radnje, da bi obavestili radnike o mogućoj krađi. Neki od njih su čak i kačili znakove „Brazilijancima ulaz zabranjen." Policija, koja je bila nenaoružana, počela je da nosi oružje, i unajmljivala je Portugalce učitelje da pomognu oko borbe sa zločinima Brazilijanaca. Japanska vlada je počela da plaća Brazilijancima da odu u Brazil i da potpišu zakletvu da se nikada više neće vratiti u Japan. Broj Brazilijanaca je spao sa više od 300 000 u 2007. godini na manje od 200 000 u 2012. godini.

Postoji 534 indijanskih rezervata u Brazilu, ali samo 0,43% populacije se naziva Indijancima. Genetski, ovo je apsurdno. Istraživanje iz 2015. na polju autozomne DNK koje je okončalalo 25 istraživanja 38 različitih populacija Brazila, ustanovilo je da je proporcija amerindijanskih gena u brazilskoj populaciji 17%. Evropski geni čine 62% i afrički geni čine 21%.

Broj Indijanaca na cenzusu je tako nizak jer samo oni koji i dalje održavaju plemenske načine nazivaju sebe Indijancima. Većina njih živi u rezervatima. Van rezervata, uticaj Indijanaca je gotovo nikakav, ali ponekad održavaju proteste i pribegavaju nasilnom delovanju radi proširivanja svojih teritorija.

Indijanski protest u Brazilu

Separatistički pokreti

U narandžastim državama većina se naziva mešanima.

U zelenim državama, većina se naziva belcima.

Brazil ima toliko različitih populacija i kultura, ali glavna podela je između donjeg Brazila, koji je uglavnom beo, i gornjeg dela, koji je izmešan. Ova mapa je manje-više verodostojan prikaz, iako kulturalne podele prevazilaze državne granice. Sever glasa uglavnom za levičarske partije, a jug za one koji su centristi.

Samo su tri države na jugu većinski bele. Ostale tri (Mato Groso do Sul, Sao Paolo, i Rio de Ženeiro) su sumnjive, jer dosta mulata svetle puti sebe naziva belima.

Tri države „duboko na jugu“ – Parana, Santa Katarina i Rio Grande do Sul – se potpuno razlikuju od ostatka zemlje. Imaju generalno belačku populaciju, viši IQ, nižu stopu ubistava, arhitekturu koja je interesantnija od ad hoc građevina u okolini. U južnijim državama se može naći većina legalnog vatrenog oružja, i uključuju jedinu državu, Rio Grande do Sul, gde je lov zakonit.

Tri najjužnije države takođe imaju bitan separatistički pokret: Sul é Meu País (Jug je moja zemlja). Oni poseduju poštovane govornike koji se poajvljuju na radiju i televiziji u regionu. Suptilno navode da jug ima drugačiji rasni i etnički sastav, ali izbegavaju probleme govoreći da je razlog separacije kulturalnog tipa.

Grupa je organizovala da se referendum 2016, za odvajanje od Brazila, održi kao deo opštinskih izbora. Federalna vlada nije navela kako bi reagovala na glasanje o nezavisnosti, ali bi verovatno probala da to spreči. Mnoge od većih vojnih baza su na jugu, i tri belačke države su među nekolicinom koje plaćaju više u federalnim porezima nego što dobijaju u ispomoći. Separatisti tvrde da pod internacionalnim zakonom imaju pravo na odvajanje.

Trenutna kriza

Brazil je usred nekoliko kriza. Dogodio se veliki skandal koji uključuje korupciju u državnoj naftnoj kompaniji, Petrobras. Sa visokom inflacijom, nepovoljnim kursom razmene, i rastom nezaposlenosti, predsednica Rusev ima najnižu stopu odobravanja u istoriji zemlje - tek 8% - sa 66% glasača u korist opoziva.*

Zemlja takođe pokušava da smisli šta će da uradi sa velikim prilivom Haićana. Kada je cunami pogodio Haiti 2010. Brazil je predvodio misiju stabilizovanja UN-a, i završio je sa oko 130 000 haićanskih izbeglica - iako se procenjuje da je broj verovatno viši. Haićani, koji imaju prosečan IQ od 67, su uglavnom nepismeni i praktikuju vudu magiju. Mnogi dobijaju izbegličke povlastice, što domorodačka populacija – od kojih se mnogi osećaju ekonomski ranjivi – duboko prezire.

Takođe ima i odlaženja belaca. Brazil je patio od negativnih stopa migracija decenijama, i rezultat toga je primetni ’odliv mozga’, s obzirom da većina Evropljana više klase odlazi u razvijene zemlje. Vlada

plaća najboljim studentima da studiraju u inostranstvu. Mnogi, pogotovo oni koji dolaze iz ugroženih pozadina, i koji nikada nisu bili van Brazila, se nikada ne vrate. Ima mnogo ilegalnih imigranata iz Brazila u Sjedinjenim Američkim Državama i zapadnoj Evropi.

Brazilijanci rade ono što mogu, uključujući i prevaru, ne bi li pokazali evropsko poreklo i dobili evropsko državljanstvo. Evropski pasoš je karta za život u Evropi i „unapređenje“ na evropski status. Postoji sedmogodišnji zapis u italijanskoj ambasadi o Brazilijancima koji pokušavaju da dobiju državljanstvo.
Sveukupna stopa rađanja u Brazilu je ispod stope obnavljanja, već godinama, i sada stoji na 1,8 dece po ženi. Totalna stopa rađanja kod belaca je, naravno, niža. Niska stopa rađanja, kombinovana sa migracijom znači da se populacija smanjuje, što će opteretiti programe socijalne pomoći. Čak je i levičarka predsednica Rusev ukinula povlastice.

Naša budućnost?
I dok neki kažu da će SAD u budućnosti postati „Brazil sa nuklearnim naoružanjem“, mislim da je ovo malo verovatno. Brazil je u poslednjoj fazi nekada većinski belačkog društva koje je u potpunosti prihvatilo višerasnost, ali Brazil je drugačiji od većinski evropskih država na dva načina:
Visoka stopa rasnog mešanja, i manjak etno-kulturalnog identiteta. I dok ima međurasnih brakova u Americi i zapadnoj Evropi, njihova stopa nije ni izbliza jednaka onoj u Brazilu, gde 41,13% populacije sebe naziva multirasnom. U Brazilu, osim na jugu postoji rasprostranjeni koncept da „Brazilijanstvo“ pokriva veoma mešanu populaciju. Nezavisni jug bi mogao izgraditi belu naciju sa uređenom kulturom, ali bi ostatak Brazila mogao krenuti putem da postanem ogromni neuspeh-država, poput Venecuele.

U Evropi, i dalje postoji osećaj rasnog identiteta, koji nije u potepunosti razvijen. Nema truda da se asimiluju došljaci, i tenzije se dižu. Kada se previše ne-belaca useli, Evropljani se sele. Verujem da će se Evropljani probuditi pred ovom pretnjom pre nego što bude prekasno. U SAD-u, kada belačke porodice konačno prestanu da beže od ne-belačkih, to bi moglo voditi ili nasilnoj balkanizaciji, ili mirnoj secesiji.

Sa druge strane, ukoliko belci ostanu pasivni, Zapad će definitivno postati novi Brazil. Ovo će značiti raspad na svakom nivou: učestali ratovi klasa, ektremna nejednakost primanja, i organizovani kriminal koji je ravan moći države. To će rezultovati šokantnim nivoima nasilja; Latinska Amerika ima najvišu stopu ubistava u svetu. Država će striktno uskratiti vlasništvo oružja među građanima koji poštuju zakon, ali će kriminalci imati izobilje oružja. Niti će transformacija u Brazil rešiti problem „rasizma“. Brazilijanci, mešani tako kako su mešani, i dalje se dele prema rasnoj hijerarhiji.

Brazil ne sme biti naša budućnost.